

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-
КАСОВАТА ДЕЙНОСТ
АПРИЛ – ЮНИ 2023

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ).....	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение.....	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети.....	8

© Българска народна банка, 2023
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение,
единствено с изрично посочване на източника.

ISSN 2815-2662 (онлайн)

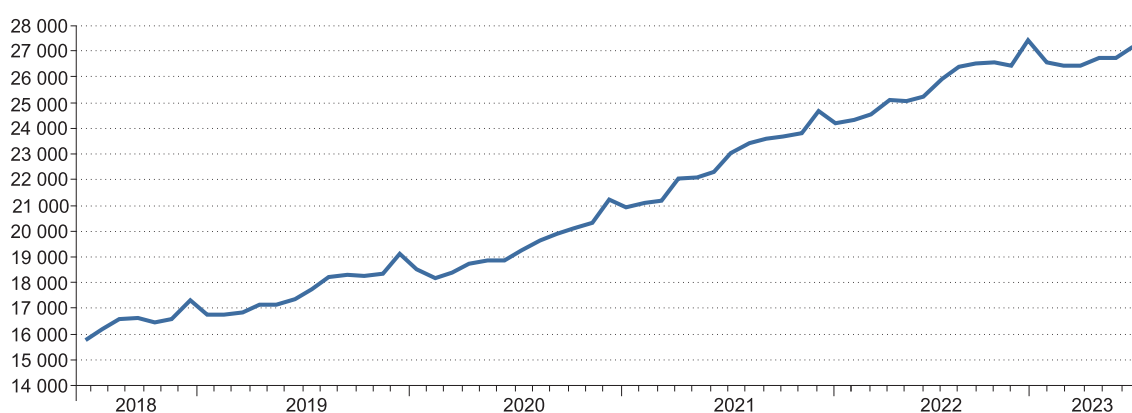
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на юни 2023 г. парите в обращение достигнаха 27 197.9 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на юни 2022 г.) те нараснаха със 7.7%, или с 1945.0 млн. лв. Спрямо съответния предходен едногодишен период увеличението им е по-ниско както в процентно отношение, така и като абсолютна стойност.

Пари в обращение (юни 2018 г. – юни 2023 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През април – юни 2023 г. парите в обращение се увеличиха със 761.9 млн. лв., или с 2.9% в сравнение с края на март 2023 г. Нарастването им е с 0.1 процентен пункт по-голямо от отчетеното за същия период на 2022 г. В рамките на разглеждания период през май те намаляха незначително (с 0.005%), докато през април и юни беше отчетен месечен ръст съответно от 1.3% и 1.6%.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	30 юни 2022 г.	31 март 2022 г.	30 юни 2023 г.
Пари в обращение – общо, в това число	25 252.9	26 436.0	27 197.9
Банкноти	24 718.3	25 874.8	26 629.3
Разменни монети	533.1	559.7	567.1
Възпоменателни монети	1.5	1.5	1.5

Източник: БНБ.

В края на юни 2023 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.91%, а на разменните монети – 2.08%. През второто тримесе-

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

чие на годината делът на банкнотите е нараснал с 0.04 процентни пункта за сметка на същото намаление на дела на разменните монети.

През второто тримесечие на 2023 г. Българската народна банка не е пускала в обращение нови емисии възпоменателни монети. Към 30 юни 2023 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запазва без промяна спрямо края на март 2023 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

В края на юни 2023 г. в обращение са 568.0 млн. броя банкноти, които са с 11.3 млн. броя, или с 2.0% повече в сравнение с края на март 2023 г. За същия период общата им стойност нарасна с 2.9%, достигайки към 30 юни 26 585.3 млн. лв.

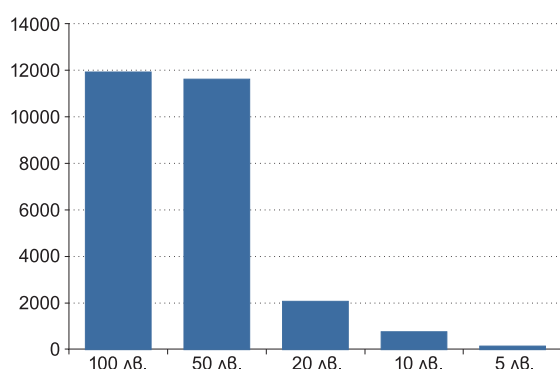
Средната по стойност банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2023 г. е 46.80 лв., което представлява увеличение с 0.40 лв. спрямо края на март 2023 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.87 лв., или с 6.5%.

По отношение на динамиката на броя на банкнотите в обращение се очертават три основни тенденции:

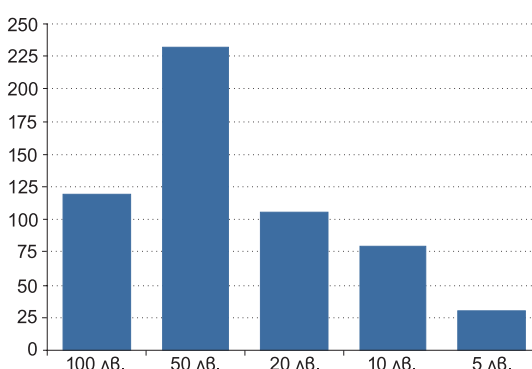
- Броят на банкнотите от 50 и 100 лева в обращение продължават да нарастват с високи темпове, като това е по-силно изразено при 100-левовите банкноти.
- Намалява броят на банкнотите от 20 и 10 лева в паричното обращение, като това е по-силно изразено при 20-левовите банкноти.
- Промените в динамиката на броя на банкнотите от 5 лева в обращение са в тесни граници, като тенденцията е към намаляване на темпа им на нарастване в обращение.

Структура на банкнотите в обращение към 30 юни 2023 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн.)

Източник: БНБ.

С най-голям дял (40.87%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2023 г. е банкнотата с номинал 50 лева, като към 30 юни в обращение са 232.1 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.43%) е броят на банкнотите от 5 лева.

² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинали 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Спрямо края на март 2023 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 5, 50 и 100 лева, като най-голямо е увеличението при дела на банкнотите с номинали 50 и 100 лева – с 0.34 и 0.36 процентни пункта. За същия период дяловете на банкнотите с номинална стойност 10 и 20 лева намаляха, по-съществено при дела на банкнотите от 20 лева – с 0.54 процентни пункта.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 6.3 млн. (1.1%), а стойността им – с 1906.3 млн. лв. (7.7%). Запазва се тенденцията от предходните периоди към относително висок годишен темп на нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите с високи номинали (50 и 100 лева).

Спрямо края на юни 2022 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 5, 50 и 100 лева, като увеличението им е съответно с 0.05, 2.26 и 2.62 процентни пункта. спрямо същия период дяловете на банкнотите от 10 и 20 лева намаляха, като дялът на банкнотите от 20 лева намаля по-чувствително (с 3.84 процентни пункта).

В края на юни 2023 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 100 лева е 11 907.6 млн. лв., което е най-големият дял (44.79%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.58%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на март 2023 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение нарастване беше отчетено единствено при дела на банкнотите от 100 лева – с 0.38 процентни пункта. За същия период дяловете на банкнотите от 10, 20 и 50 лева по стойност намаляха, по-съществено при дела на банкнотите от 20 лева – с 0.30 процентни пункта. Стойността на банкнотите от 5 лева им определя дял от 0.58% , колкото беше и в края на март 2023 г.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период нарасна единствено дялът на банкнотите с номинал 100 лева – с 3.03 процентни пункта. Дяловете на останалите номинали намаляха, като най-съществено е понижението на дела на банкнотите от 20 лева – с 2.27 процентни пункта. Най-малко за едногодишен период намаля дялът по стойност при банкнотите от 5 лева – с 0.03 процентни пункта.

В края на юни 2023 г. в обращение са 3120.0 млн. броя разменни монети, които са с 37.9 млн. броя, или с 1.2% повече в сравнение с броя им в края на март 2023 г. За същия период общата им стойност се увеличи със 7.3 млн. лв., или с 1.3%, и в края на юни 2023 г. достигна 567.1 млн. лв.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на второто тримесечие на 2023 г. е 0.18 лв. и се запазва без промяна както спрямо края на първото тримесечие, така също и за едногодишен период.

Броят на разменните монети при всички номинали се е увеличил през второто тримесечие на 2023 г. Нарастването им спрямо края на първото тримесечие е в интервала 1.0% (при монетите от 1 лв) до 1.7% (при монетите от 2 лева).

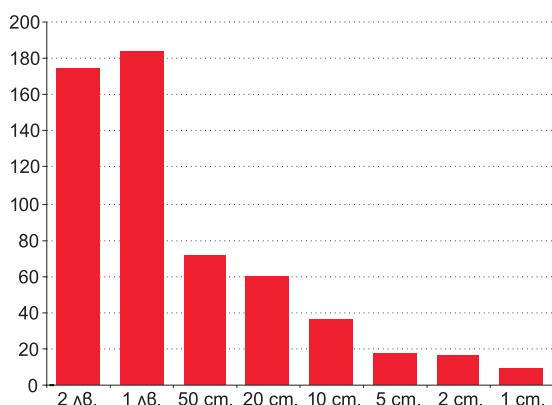
За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 175.2 млн. (6.0%), а стойността им – с 33.9 млн. лв. (6.4%). На годишна база с най-бърз темп нараства броят на монетите с номинал 2 лева – със 7.7%. В края на юни 2023 г. в обращение са 87.0 млн. броя от тях, което представлява увеличение с 6.2 млн. броя. Броят на монетите от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от

1 лев в обращение нараства в интервал от 5.5% (при монетите от 1 стотинка) до 6.6% (при монетите от 2 стотинки).

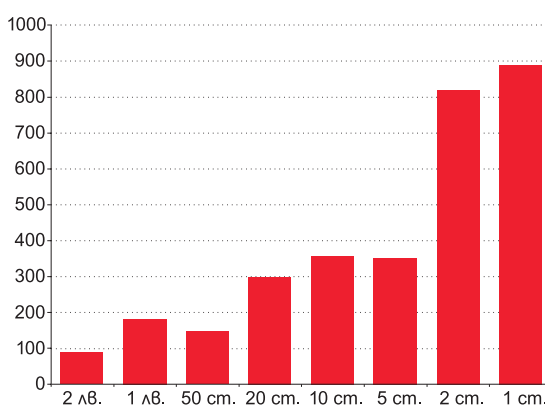
С най-голям дял (28.40%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на второто тримесечие на 2023 г. продължават да са монетите от 1 стотинка. Към 30 юни извън касите на БНБ са 886.2 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.79%) е броят на монетите от 2 лева.

Структура на разменните монети в обращение към 30 юни 2023 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн.)

Източник: БНБ.

В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на март 2023 г. дяловете на монетите от 2 и 50 стотинки и от 1 лев намаляха съответно с 0.04, 0.01 и 0.01 процентни пункта, докато за същия период дяловете на монетите от 1, 5, 10 и 20 стотинки и от 2 лева нараснаха в интервала от 0.01 до 0.02 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1, 5 и 10 стотинки и от 1 лев, като по-съществено е намалението при дела на монетите от 1 стотинка – с 0.13 процентни пункта. Останалите номинали увеличават дела си в общия брой на разменните монети в обращение спрямо края на юни 2022 г., като по-съществено е нарастването на дела на монетите от 2 стотинки – с 0.17 процентни пункта.

Основен принос за нарастването на общата стойност на разменните монети в обращение през второто тримесечие на 2023 г. имат разменните монети от най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на юни 2023 г. е 183.7 млн. лв., което представлява най-големият дял (32.39%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.56%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

В структурата по стойност на разменните монети в обращение спрямо края на март 2023 г. дяловете на монетите от 10 и 20 стотинки нараснаха с по 0.01 процентен пункт, а от 2 лева – с 0.11 процентни пункта. За същия период дяловете на монетите от 2 и 50 стотинки и от 1 лев намаляха в интервала от

0.01 до 0.09 процентни пункта. Стойността на монетите от 5 стотинки в обращение им определя дял 3.08%, колкото е бил и в края на март 2023 г.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 2 стотинки и от 2 лева, съответно с 0.01 и 0.39 процентни пункта. Намалението на дяловете на номиналите от 1, 5, 10, 20 и 50 стотинки е в интервала от 0.01 и 0.06 процентни пункта. По-значително за едногодишен период е намалението на дела на монетите от 1 лев, който отбеляза спад от 0.23 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода април – юни 2023 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 1247 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо първото тримесечие на 2023 г. те са с 994 броя повече.

Брой на неистинските български банкноти (април – юни 2023 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева
Нециркулирали банкноти	0	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	3	1 155	67	17	5

Източник: БНБ.

Делът на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на юни 2023 г. е 0.00022%.

В общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2023 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на тези с номинал 50 лева (92.62%). Броят на задържаните неистински банкноти от 50 лева представлява 0.000498% от общия брой на намиращите се в обращение в края на юни 2023 г. банкноти с този номинал. Неистинските банкноти от 20 лева са с дял от 5.37% в общия брой на задържаните през отчетния период неистински банкноти. Дяловете на неистинските банкноти от 5, 10 и 100 лева са по-ниски и са в интервала от 0.24% до 1.36%.

В периода април – юни 2023 г. бяха регистрирани и задържани общо 49 броя неистински български разменни монети, от които 5 броя от 2 лева, 8 броя от 1 лев, 35 броя от 50 стотинки и 1 брой от 20 стотинки. Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на юни 2023 г. е 0.000002%.

В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2023 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 251 броя евро (в това число 120 броя циркулирали в паричното обращение), 335 броя щатски долари (в това число

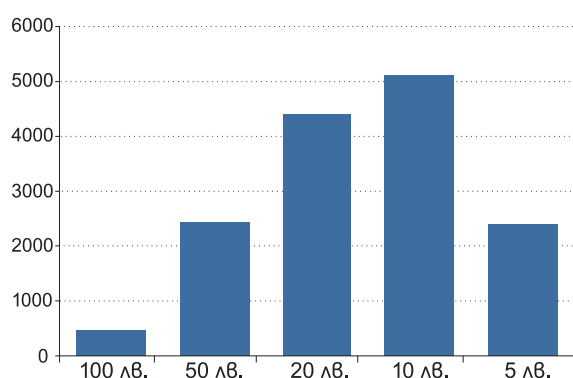
116 броя циркулирали в паричното обращение) и 6 броя банкноти от други чуждестранни валути (в това число 4 броя циркулирали в паричното обращение).

III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през второто тримесечие на 2023 г. в БНБ банкноти, като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 14.7 млн. броя банкноти. Те представляват 5.79% от общия брой на банкнотите, обработени през отчетния период.

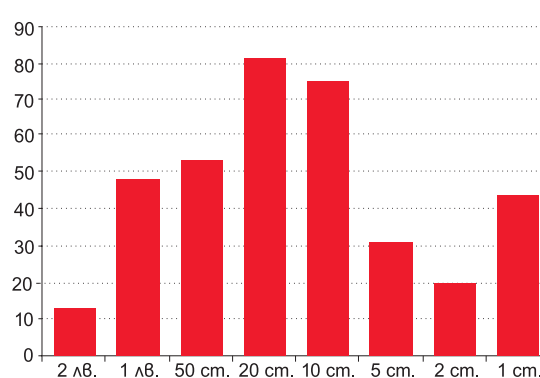
Негодни банкноти (април – юни 2023 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (април – юни 2023 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

При машинната обработка на банкнотите през второто тримесечие на 2023 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 10 лева (34.52%), следвани от банкнотите от 5, 20 и 50 с дялове в интервала от 16.12% до 29.76%. Най-малък е дялът на отделените като негодни банкноти с номинал 100 лева – 3.07%.

През второто тримесечие на 2023 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 366.1 хил. броя, които представляват 1.79% от общия брой на обработените през отчетния период разменни монети.

С по-големи дялове в общия брой на отделените през второто тримесечие на 2023 г. негодни разменни монети са тези с номинал 10, 20 и 50 стотинки с дялове в интервала от 14.63% до 22.28%. С по-малки дялове са отделените като негодни монети от 1, 2 и 5 стотинки и 1 лев, които са в интервала от 5.46% до 13.15%. Най-малък е дялът на отделените като негодни разменни монети с номинал 2 лева – 3.52%.

³ „Негодна банкнота“ е тази, която е похабена при употребата ѝ в наличнопаричното обращение, вследствие на което е замърсена, захабена, с износен релеф, смачкана, с поставен знак или текст (например рисунки, подписи, надписи и др.), или с избледнели цветове.

ISSN 2815-2662 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ